

Gamkrelidze T. V., Ivanov Vyach. Vs. (1989) Pervy'e indoevropejcy v istorii: predki toxar v drevnej Perednej Azii. [The first Indo-Europeans in history: the ancestors of the Tocharians in ancient Western Asia.]. Vestnik drevnej istorii. № 1. S. 14–39. [in Russian].

Hlushchenko V. A., Roman V. V., Rudenko M. Yu. (2020) Do pytannia pro aktualistychnyi metod yak metod studii iz lnhvistychnoi istoriohrafii. [On the question of the actualistic method as a method of studies on linguistic historiography.]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. № 45. T. 1. S. 90–93. [in Ukrainian].

Ivanov V. V. (1959) Toxarskie yazy'ki i ix znachenie dlya sravnitel'no-istoricheskogo issledovaniya indoevropejskix yazy'kov. [Tocharian languages and their significance for the comparative historical study of Indo-European languages]. Toxarskie yazy'ki: sb. statej / pod red. i so vstupitel'noj stat'ej V. V. Ivanova. Moskva: Izd-vo inostr. literatury'. S. 5–37. [in Russian].

Ivanov Vyach. Vs. (1990) Toxarskie yazy'ki. [Tocharian languages]. Lingvisticheskij e'nciklopedicheskij slovar' / gl. red. V. N. Yarceva. Moskva: Sovetskaya e'nciklopediya. S. 516–517. [in Russian].

Krauze V. (1959) Toxarskij yazy'k. [Tocharian language]. Toxarskie yazy'ki: sb. statej / pod red. i so vstupitel'noj stat'ej V. V. Ivanova. Moskva: Izd-vo inostr. literatury'. S. 39–89. [in Russian].

Mosenkis Yu. L. (2017) Ahneo-kuchanski (psevdo)tocharski movy. [Ageo-Kuchan (psevdo)Tocharian languages]. Entsyklopedychnyi slovnyk klasychnykh mov / za red. L. L. Zvonskoi. 2-e vyd., vypr. i dopov. Kyiv: Kyivskiy universytet. S. 16–17. [in Ukrainian].

Sverchkov L. M. (2012) Toxary'. Drevnie indoevropejcy v Central'noj Azii. [Tocharians. Ancient Indo-Europeans in Centra]. Tashkent: SMI-ASIA, 2012. 240 s. [in Russian].

E'vandzhelisti E'. (1959) Indoevropejskie zubny'e soglasny'e i toxarskie palatalizacii. [Indo-European dental consonants and Tocharian palatalizations]. Toxarskie yazy'ki: sb. statej / pod red. i so vstupitel'noj stat'ej V. V. Ivanova. Moskva: Izd-vo inostr. literatury'. S. 109–118. [in Russian].

Adams D. Q. (1978) On the Development of the Tocharian Verbal System. Journal of the American Oriental Society. Vol. 98. P. 277–288.

Krause W., Thomas W. (1960) Tocharisches Elementarbuch. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag. Bd I. 270 s.

Malzahn M. (2010) The Tocharian Verbal System. Brill. 1036 p.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2021

УДК 81'25:811.161.2=111:81'42

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНИХ МОВНИХ ОДИНИЦЬ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АКАДЕМІЧНИХ ТЕКСТІВ)

Антоніна Лука

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035
Філологія факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна
e-mail: Luka.AA@pdu.edu.ua

Олена Мігова

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035
Філологія факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

Вікторія Шутяк

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035
Філологія факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено проблему вивчення національно маркованої лексики в площині суспільно зумовленого факту, що для здобувачів вищої освіти та науковців володіння академічною англійською мовою є невід'ємною компонентою в реалізації освітнього процесу, наукового та міжкультурного спілкування. У статті визначено специфіку перекладу українських національно маркованих мовних одиниць англійською мовою; розкрито сутність поняття академічного дискурсу, проаналізовано класифікаційні ознаки академічних текстів та лінгвістичні особливості національно

маркованих одиниць; специфіковано тактико-стратегічний конструкт відтворення досліджуваних одиниць англійською мовою. Академічний дискурс асоційовано із ситуативно зумовленим дискурсом, екстралінгвістичним фундаментом якого виступає теоретико-практичне підґрунтя освітніх відносин суб'єктів і об'єктів академічної діяльності, успішна співпраця в університеті та поза його межами відповідно до нормативно-установчих підстав функціонування вишу. Проаналізовано жанрові форми актуалізації академічного дискурсу за класифікаційними ознаками (наукова стаття, академічна рецензія, монографія, дисертація, анотація, тези, автореферат, науковий проєкт тощо). Визначено ключову стратегію перекладу українських національно маркованих мовних одиниць англійською мовою (стратегія комунікативно рівноцінного перекладу) та найбільш поширені перекладацькі тактики (тактика передачі когнітивної інформації, тактика лінгвокультурної адаптації тексту, тактика коректного оформлення інформації).

Ключові слова: академічний дискурс, національно марковані лексичні одиниці, англійська мова, українська мова, перекладацькі трансформації.

Вступ. Активне вивчення національно маркованої лексики почалося в середині ХХ століття. Ця проблема сьогодні є предметом наукового інтересу не тільки лінгвістів, а й представників таких гуманітарних напрямків, як перекладознавство, етнографія, методика викладання іноземних мов, етнолінгвістика, культурологія, лінгвокраїнознавство, психолінгвістика. До кінця ХХ століття, у зв'язку з переходом лінгвістики на «антропоцентричні межі», стає особливо актуальним питання про те, наскільки словниковий запас мови піддається впливу національно-культурних особливостей його носіїв, як це відображається на лексичних системах різних мов. До кола науковців, які досліджували зазначену проблему, входять В. Г. Костомаров, Є. М. Верещагін (Верещагін, 1980), Г. Д. Томахін (Томахін, 1984), Ю. С. Степанов, М. Г. Яшина (Яшина, 2009), В. А. Чащин (Чащин, 2014), С. І. Влахов, С. П. Флорін (Влахов, Флорін, 1980) та інші. Розробки цих вчених і послужили методологічною базою для нашої роботи.

Академічний дискурс стає фокусом уваги у вищій школі та наукових колах, а майстерне володіння академічною українською та англійською мовами є наразі обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм зі спеціальності 035 «Філологія» за всіма освітніми ступенями, що, в свою чергу, спричинило додаткові дослідження перекладу українських національно маркованих одиниць досліджуваного типу дискурсу.

Актуальність визначається недостатньою вивченістю перекладу національного маркованих одиниць в академічному дискурсі, що призводить до необхідності вивчення загальних і специфічних мовних одиниць, які використовуються в академічному спілкуванні.

Мета та завдання дослідження. *Об'єктом дослідження* виступили особливості академічного дискурсу.

Предметом дослідження є способи і засоби перекладу національно маркованої лексики англійською мовою в межах академічної сфери.

Мета дослідження — визначити специфіку перекладу українських національно маркованих мовних одиниць англійською мовою (на матеріалі академічних текстів). Реалізація окресленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) розкрити сутність поняття академічного дискурсу; 2) визначити класифікаційні ознаки академічних текстів та лінгвістичні особливості національно маркованих одиниць; 3) описати тактико-стратегічні вектори перекладу української національно маркованої лексики англійською мовою в межах академічної сфери; 4) проаналізувати перекладацько-операційний конструкт відтворення української національно маркованої лексики англійською мовою в межах академічної сфери.

Матеріали та методи дослідження. *Матеріалом дослідження* є україномовні взірці академічних текстів та їх варіанти перекладу англійською мовою. Загальний обсяг проаналізованого матеріалу становить близько 100 сторінок тексту.

У дослідженні використано *методи* зіставного лінгвістичного, семантичного, перекладацького, елементи кількісного аналізу. Зіставний лінгвістичний аналіз надав змогу порівняти особливості відтворення національно маркованої лексики, що використовується в сучасній україномовній академічній сфері, англійською мовою. Дискурсивний аналіз досліджуваних текстів сприяв виявленню екстралінгвістичних і лінгвістичних аспектів їх формування й сприймання. Семантичний аналіз текстів-перекладів дозволив встановити форми актуалізації категорії «національно маркована лексика» в даному перекладі. Перекладацький аналіз текстів уможливив виявлення стратегій перекладу досліджуваних аспектів. Елементи кількісного аналізу використано на матеріалі зіставлення текстів-оригіналів та текстів-перекладів, що містять національно марковану лексику, з ме-

тою визначення конкретного тактико-операційного перекладацького конструкту.

Результати та дискусія. Академічний дискурс розглядається як аудиторний, що охоплює такі жанри: лекція, семінар, дискусія, лабораторне заняття. До жанрово-стилістичних особливостей академічного дискурсу належать розгорнутість та згорнутість тексту. Учасники спілкування володіють узагальненими сценаріями мовленнєвих жанрів і можуть розгорнути діалог в рамках того чи іншого жанру у відповідності до умов спілкування.

До загальноновизнаних типових рис академічного дискурсу відносимо такі: стандартизованість, нормативно-правова спрямованість, клішованість, точність і конкретність (в особливості лексики), персональність, ввічливість та повага до адресату. Спільна конструктивно-продуктивна освітньо-культурна діяльність виступає ключовим концептом у реалізації академічного дискурсу (Попова, 2019).

Комунікативно-прагматичний підхід як один з найпоширеніших напрямків у сучасній лінгвістиці відкриває перспективу дослідження усного та письмового спілкування у ЗВО як особливий тип дискурсу — академічний дискурс (далі — АД), який розуміємо як процес і результат комунікативної інтеракції у сфері вищої освіти з метою передачі академічних знань, формування методологічних основ осмислення наукових фактів, а також особливий тип міжособистісної взаємодії адресанта і адресата, в якому адресант впливає на когнітивну сферу адресата з метою узгодження інформації, що є фокусом кооперації, та налагодження конструктивних професійних відносин.

Академічний дискурс обмежений завданням навчання студентів, яке відбувається з опорою на вже сформовану систему знань, загальноприйняті поняття і закони певної науки.

Традиційно академічні жанри діляться на первинні і вторинні. До первинних належать наукова стаття, академічна рецензія, монографія, дисертація, до вторинних — анотація, тези, автореферат, спеціалізована енциклопедична стаття, наукова дискусія, опис наукового проекту. Молодий вчений повинен мати уявлення про них й володіти кожним з них (Голуб, 2002).

Наукова стаття — це твір невеликого розміру, в якому автор викладає результати власного дослідження. Вона містить крім

фактичних відомостей елементи логічного осмислення результатів конкретного наукового дослідження (Багрій, 2010). Згідно зі стандартами міжнародних наукових журналів стаття повинна складатися з таких розділів: назва (title); анотація (abstract); вступ (introduction); методи дослідження (research methods); результати (results); обговорення (discussion); висновки (conclusions); подяки — acknowledgements; список літератури (references) (Багрій, 2010: 26). Назва цього формату — IMRAD або AIMRAD за першими літерами (Abstract) Introduction, Methods, Results, and Discussion. Основа цього формату проста. Розділи статті повинні відповідати на природні питання.

Монографію асоціюємо з «узагальненням і тлумаченням різно-рідних відомостей, які виходять в результаті проведення кількох науково-дослідних робіт. Ці роботи завжди присвячені одній темі і містять більше суб'єктивних факторів при узагальненні, ніж стаття. Вона створюється тільки після накопичення певної кількості фактичних і узагальнених відомостей» (Голуб, 2002: 172).

Академічна (наукова) рецензія — це «письмовий розбір наукового тексту (статті, дипломної роботи і дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата / доктора наук), що містить критичну оцінку» (Сулейманова, Беклемешева, Карданова, Лягушкіна, Яременко, 2012: 178).

Дисертація — «кваліфікаційна робота на присудження академічної або наукового ступеня і кваліфікації (ступеня) магістра» (Ивлева, 2017: 117).

Анотацію інтерпретують як «стислу характеристику першоджерела. У ній перераховуються головні питання тематики джерела і в ряді випадків характеризується його структура» (Короткіна, 2016: 173). Анотація відповідає на питання: «Про що йдеться в джерелі?»

Під рефератом розуміють «адекватний за змістом виклад змісту первинного тексту. Реферат відображає головну інформацію, що міститься в першоджерелі, нові відомості, істотні дані» (Короткіна, 2016: 100).

«Наукова дискусія є способом обговорення і пошуку істини в процесі дослідження наукових проблем. Вона здійснюється шляхом висування, протиставлення і критичного обговорення різних точок зору» (Рябих, 2014: 4).

Представлені групи жанрів різні за змістом, композиційним характеристикам, мовними особливостями, мають певну внутрішню функціонально-мовну специфіку. Незважаючи на таке розмаїття наукових мовних жанрів, усі вони характеризуються головною особливістю — точним і однозначним вираженням наукових думок. Особливість академічних текстів — це вживання спеціальної загальнонаукової і загальнотехнічної лексики.

Спеціальна лексика включає всілякі похідні від термінів слова, що використовуються при описі зв'язків і відносин між термінологічно позначеними поняттями й об'єктами, їх властивостей та особливостей, а також ціла низка загальнонародних слів, вживаних у поєднанні зі спеціалізованими. «Така лексика, зазвичай, не фіксується в термінологічних словниках, її значення не задаються науковими визначеннями, але вона не в меншій мірі характерна для наукового стилю, ніж терміни» (Маслова, 2016: 285). Ще одна характерна особливість академічних текстів — це скорочення й аббревіатури. У текстах наукового стилю часто використовуються спеціальні термінологічні скорочення (ТЕП — техніко-економічні показники; МТВІ — mild traumatic brain injury) і загальноприйняті (і т. п. — і тому подібне; е. g. — *exempli gratia* in Latin, for example).

Зазначені мовні жанри функціонують відповідно до усної або письмової форм спілкування. «У якості основних жанрів академічного дискурсу виділяють лекцію, семінар, консультацію, іспит, виступ на науковій конференції, захист дисертації» (Рябих, 2014: 5), «резюме, різні типи есе, реферати, курсові роботи» (Соглогуб, 2015: 6).

До науково-академічного письмового дискурсу можна віднести проектні, курсові, випускні кваліфікаційні роботи. «Особливим жанром є науково-академічна екскурсія, наприклад, у наукову лабораторію для ознайомлення з останніми досягненнями в тій чи іншій галузі досліджень» (Хутыз, 2015: 34). Розглянемо групи лексем на позначення академічної лексики

Група лексем «особи, задіяні у системі освіти»: класний керівник — class teacher, вчитель іноземної мови — language-master, language-teacher, вихователь (педагог) — teacher, master; educator; (у приватному домі) tutor.

Лексеми, що позначають користувачів освіти (відмінник, -ця (про учнів) — excellent pupil, (про студента) excellent student, сту-

дент-юрист — student of law, п'ятикласник, -ця — pupil of the fifth form і т. ін.).

Заклади освіти та їхні підрозділи: будівельний інститут — Institute for the Study of Building Construction, електротехнічний інститут — Institute of Electrical Engineers, сільськогосподарська академія — Agricultural Academy та ін.

Фінансування освіти: стипендія — grant, stipend; (іменна) scholarship, стипендіат — grant-holder, scholarship holder, grant-aided student, student having a scholarship.

Типи скорочень освітніх лексем: педінститут (скороч. від педагогічний інститут) — pedagogical institute, teacher's training college, ін-т (скороч. від інститут) — institute, НАН (скороч. від Національна Академія наук) — National Academy of Sciences.

Історична та застаріла лексика системи освіти: бурса (іст.) — theological seminar, ментор (заст.) — mentor, педель (заст.) — beadle, apparitor, піонервожатий (іст.) — pioneer leader, бурсак — seminarist, student of theological seminary, семирічка (школа) — seven-year school, матрикул — matriculation certificate.

Система освіти: активність учнів у навчанні — student active learning participation, бюджет школи — school budget, авторитарне виховання — authoritarian upbringing, документація шкільна — school documents, перерва шкільна — school break, пересувні школи — mobile schools, план навчальний — curriculum, рада педагогічна — educational council тощо.

Свята: день учителя — Teachers' Day (celebrated on the 1st Sunday of October in Ukraine); день знань — Day of Knowledge (celebrated on the 1st of September); свято останнього дзвінка — Last Bell Day (last day of the school year).

Організація праці: завідувач кафедри — head of department, director of department, chairperson; майстер-викладач — master-teacher, master craftsman; підвищення кваліфікації — sectoral training, in-service training; професійна орієнтація — career education; професіографія — career profile тощо;

Психологія: тест Векслера — Wechsler's test; вікова психологія — psychology of age; відчуття — sensation, feeling; етнічна психологія — ethnic psychology; інфантилізм — infantilism; рівень креативності — level of creativity, зона найближчого розвитку — Zone of Proximate

Development (скор. ZPD); заучування — rote learning; допитливість — curiosity, searchingness, keenness, acuteness тощо;

Філософія та теорія пізнання: гносеологія — gnoseology; конкретне й абстрактне в навчанні — concrete and abstract in learning; мисленеві завдання — problems; міркування — consideration, deliberation, reflection; прогрес — progress, регрес — regress (ion), retrogression, setback; умовивід — conclusion, deduction тощо;

Юриспруденція, криміналістика, права людини: дитяча колонія (колонія для неповнолітніх) — borstal, juvie; загальноосвітня школа соціальної реабілітації — approved school; приймальник-розподільник для неповнолітніх — juvenile delinquent distributing center; права дитини — children's rights; нерезидент — non-resident; нострифікація — nostrification тощо;

Інформаційні технології: формуляр — card; університетська бібліотека — university library; читальна зала — reading room; довідковий відділ бібліотеки — reference library department;

Релігія: богослов'я — divinity; духовна академія — theological academy; вища духовна школа — higher school of divinity; семінарія — seminary, семінарист — seminarist; урок християнської етики — religious education (RE), lesson of Christian ethics; недільна церковна школа — Sunday school тощо;

Спортивна: універсіада — student games, varsity sport competition; збірна команда факультету — combined faculty (department) sport team; шкільна спартакіада — school sport competition тощо;

Військова: військова кафедра — ROTC (reserve training officers center); військове училище — military academy; курсант — cadet; військовий лицей — military lyceum (military secondary school) та ін. (Чашин, 2014, : 393)

Таким чином, науковому стилю у складі академічного дискурсу властива об'єктивність, досягненню якої сприяє некатегоричність викладу, що виражається у виваженості оцінок. Національно марковану лексику в контексті дослідження асоціюємо з «реаліями» і «безеквівалентною лексикою» (Шепітько, 2014). Згодні з думкою В. Комісарова, що питання передачі національно-культурного колориту оригінальних лексичних одиниць залишаються дискусійним серед вітчизняних і зарубіжних лінгвістів (Komissarov, 1991).

У сучасній лінгвістиці під національно маркованою лексикою розуміють реалії (слова, що позначають предмети і явища тільки однієї культури і народу, яких не існує в іншій культурі). У свою чергу, частково національно марковані лексичні одиниці можна поділити на денотативно марковані (мають культурно маркований денотат): хліб / bread (різний зовнішній вигляд, різна частота вживання в їжу), весілля / wedding (різні способи здійснення весільного обряду) і конотативно марковані (мають культурно маркований конотат): цілуватися / to kiss (для японців за цим словом закріплені значення заборони і моди західного впливу, оскільки до недавнього часу було не прийнято цілуватися не тільки на публіці, але і в родині, тоді як для європейця за ним закріплено значення виразу позитивних емоцій).

Специфіка національно маркованої лексики не завжди визнається й усвідомлюється носіями мови монолінгвів, тому що вона не володіє будь-яким лінгвістичним статусом. Однак ця специфіка очевидна для представників інших культур і виявляється саме при зіставленні мов. У системі іншої мови часто відсутні еквівалентні поняття, тому більшу складність являє пошук адекватних відповідних національно маркованих одиниць. «У перекладознавстві існує кілька варіантів розв'язання цієї проблеми, проте універсального алгоритму не існує» (Шпенюк, 2014: 205). Національно маркована семантика таких мовних одиниць дає можливість зануритися в культуру носіїв мови, а також познайомитися з фоновими знаннями іншомовної культури. Оскільки, читаючи твір, який відображає іншу культуру, читач неминує стикається з реаліями іншої культури, звідси виникає потреба її більш детального дослідження. Таким чином, мовний семантичний зміст у текстах на різних мовах не може бути тотожним, оскільки відображає специфічні особливості будови мови оригіналу і мови перекладу. А це в свою чергу вимагає визнання залежності семантики мови від культурного середовища перекладача і його індивідуальних фонових знань.

Під час відтворення національно маркованої лексики, що використовується в академічному дискурсі, застосовуються переважно такі трансформації: 1) заміна перекладної лексичної одиниці словом або словосполученням іншої внутрішньої форми; 2) відповідність, що не збігається зі словниковим змістом (її різновиди: дифференціація, конкретизація, антонімічний переклад, цілісне перетворення);

3) перекодування інформації, здійснюване лексичними засобами. Відзначимо, що найчастіше в перекладацькій діяльності використовуються трансформації змішаного типу.

Широке використання трансформацій пояснюється розбіжністю структури речень в українській та англійській мовах: інший порядок слів, порядок розташування головного і підрядного. Частина мови, якими виражені члени речення, при перекладі можуть бути передані іншими частинами мови, стислість вираження може включати додаткові слова і вирази при перекладі.

З огляду на вищезазначене, тактико-стратегічні вектори перекладу української національно маркованої лексики англійською мовою в межах академічної сфери розглядаємо в контексті *академічного дискурсу*, який, за О. В. Поповою та її послідовниками, розуміємо як «ситуативно зумовлений дискурс, екстралінгвістичним фундаментом якого виступає теоретико-практичне підґрунтя освітніх відносин суб'єктів академічної діяльності, а також сфера співпраці-діловодства в межах університету та поза його межами відповідно до нормативно-установчих підстав функціонування закладів освіти» (Попова, Дін Сінь, Стародубенко, 2015: 132). *Перекладацьку стратегію* корелюємо з програмою, спрямованою на реалізацію «перекладацької діяльності, що формується на основі зацікавленості перекладача у якісному виконанні перекладу в умовах офіційних і неофіційних кооперативних (неконфліктних) відносин між фізичними та / або юридичними особами (розпочинати, підтримувати, завершати взаємну діяльність за встановленими освітніми і / або господарськими стандартами) та забезпечує конструктивний обмін інформацією (отримувати, надавати, запитувати, обробляти необхідну інформацію)» (Попова, 2019: 153). *Тактику перекладу* асоціюємо з «інтегрованим комплексом операцій перекладу, що виконуються в межах реалізації обраної стратегії перекладу; *операцію* — з конкретною дією перекладача в процесі відтворення тексту оригіналу мовою перекладу» (Попова, 2019: 153).

При перекладі національно маркованої лексики в площині академічного дискурсу обираємо стратегію комунікативно рівноцінного перекладу.

Отже, серед перекладацьких тактик, що використовуються при перекладі досліджуваних національно маркованих одиниць, виокрем-

люємо такі: 1) тактика передачі когнітивної інформації; 2) тактика лінгвокультурної адаптації тексту; 3) тактика коректного оформлення інформації.

Розглянемо, засобами якого перекладацького тактико-операційного конструкту відтворюються національно марковані мовні одиниці англійською мовою.

1. *Тактика передачі когнітивної інформації*. Реалізується через операції міжмовних і перекладацьких відповідників, перестановку компонентів (табл. 1).

Таблиця 1
Засоби актуалізації тактики передачі когнітивної інформації під час відтворення національно маркованих мовних одиниць англійською мовою

п/п	Українська мова — оригінал	Англійська мова — переклад	Операції / трансформації
1	Навчально-методичний комплекс	Learning and teaching support kit	відповідник
2	Угода про педагогічну практику в літньому таборі	Agreement on teaching practice in the summer camp	відповідник
3	Педагогічний факультет	Faculty of Education	перестановка компонентів
4	Професійна підготовка учителів	Profession-oriented teacher training	відповідник + перестановка компонентів

Як ми бачимо, номінативні словосполучення в англійській мові найчастіше відтворюється засобами перестановки компонентів; проте подекуди процес їх перекладу супроводжується наданням перекладацького відповідника. У конструкціях типу «іменник+ (прикметник)+іменник» спостерігається застосування перекладацьких відповідників та / або перестановок компонентів, що пояснюється лінгвістичними особливостями англійської мови.

2. *Тактика лінгвокультурної адаптації тексту* актуалізується засобами пояснення, транслітерації, коментаря та наближеного перекладу (табл. 2).

Наявність реалій і специфічної лексики в текстах академічної спрямованості передбачає використання транслітерації (The Verkhovna Rada), наближеного перекладу (students) і складних перекладацьких

трансформацій — транслітерація + пояснення (posvidka (a residence permit) та транслітерація + коментар (a cymbal is a common percussion instrument, often used in pairs, cymbals consist of thin, normally round plates of various alloys) тощо.

Таблиця 2

Засоби актуалізації тактики лінгвокультурної адаптації тексту під час відтворення національно маркованих мовних одиниць англійською мовою

п/п	Українська мова — оригінал	Англійська мова — переклад	Операції / трансформації
1	Для навчання в ЗВО України іноземним студентам необхідно отримати <i>посвідку на тимчасове проживання</i>	Foreign students who intend to study at Ukrainian institutions of higher education are to obtain a <i>posvidka (a residence permit)</i>	пояснення (+транслітерація)
2	Темою інтерактивного онлайн семінару є « <i>Верховна Рада України</i> »	The topic of the interactive online seminar is <i>The Verkhovna Rada</i> of Ukraine	транслітерація
3	У студентському концерті бере участь вокально-інструментальний гурт «Модерн», солісти якого продемонструють гру на традиційних українських <i>цимбалах</i>	The vocal-instrumental group «Modern» participate in the student concert. Its soloists will demonstrate playing the traditional Ukrainian <i>cymbals!</i> (¹ a <i>cymbal</i> is a common percussion instrument, often used in pairs, cymbals consist of thin, normally round plates of various alloys)	коментар

3. Тактика коректного оформлення інформації відповідає сучасним нормативним вимогам української й англійської мов.

Отже, можна дійти висновків, що у межах академічного дискурсу варіативність тактик перекладу національно маркованих мовних одиниць англійською мовою залежить від лінгвістичних особливостей української й англійської мов, майстерності перекладача обирати адекватні засоби відтворення досліджуваних мовних одиниць та наявності (чи відсутності) відповідника в мові перекладу.

При перекладі текстів статей академічного стилю, розташованих на сайтах, було зафіксовано прийоми стилістичної адаптації (нейтралізація, опущення, описовий переклад, термінологізація). Високий відсоток прикладів стилістичної адаптації припадає на перші два прийоми, тобто в більшості випадків експресивно забарвлені одиниці при перекладі опускаються або замінюються на нейтральні.

У свою чергу, описовий переклад дозволяє максимально точно передати денотативне значення одиниці, а застосування прийому термінологізації пояснюється прагненням до точності й однозначності, яких вимагають наукові тексти. Вищеописані спостереження дають підставу зробити висновок про те, що традиція українського академічного стилю зазнає змін у перекладі під впливом норм англійського академічного стилю, що може бути наслідком високого престижу мови і культури оригіналу в культурі мови перекладу.

Розбіжності можна представити в таких лексичних одиницях: початкова освіта — primary education, elementary education, середня освіта — secondary education, професійно-технічна освіта — further education та вища освіта — higher education.

Набору сем української семіми клас, група відповідає набір сем grade та form. Лексема form має сему належності до середньої освіти (secondary education), а клас — належності до початкової та середньої освіти. Використання відповідника в мові перекладу (індивідуальні консультації — face-to-face; клас, класна кімната — chalkface); надання загальнолітературній одиниці статусу терміна (навчання вдома, індивідуальне навчання — home-schooling).

Аналогами (український конститuent — бритуцизм, український конститuent — американізм) серед лексем можна вважати лексеми: учень основної середньої школи — secondary school pupil (брит.), учень основної середньої школи — junior high school student (амер.).

Узагальнюючими термінами, що позначають заклади освіти з рівнем освіти, нижчим від бакалавра, в українській мові є дві лексеми, що не мають аналогів. Вони потребують перекладних відповідників (створених калькуванням): вищий заклад освіти першого рівня акредитації (higher education establishment of the 1st level of accreditation) та вищий заклад освіти другого рівня акредитації (higher education establishment of the 2nd level of accreditation). Суміжним є терміни коледж (college), технікум (technical school), вище професійне учили-

ще (higher vocational school), ступень молодшого спеціаліста (junior specialist), професійно-технічне училище (vocational technical school), професійний ліцей (vocational lyceum), присвоєння кваліфікації кваліфікованого робітника (qualified worker).

Терміни надання освіти рівня бакалавра та вище в українській мові інтегровані етноспецифічними лексемами вищий заклад освіти третього рівня акредитації (higher education establishment of the 3d level of accreditation) та вищий заклад освіти четвертого рівня акредитації (higher education establishment of the 4th level of accreditation): університет (university), академія (academy), інститут (institute), консерваторія (conservatoire).

Студенти, які продовжують навчання після отримання ступеня бакалавра, номінуються як post-graduate student, graduate student, в українській мові такого узагальнювального терміна немає. Українські терміни студент п'ятого курсу (a fifth year student), студент шостого курсу (a sixth year student), що використовуються для називання студентів післябакалаврського рівня, відповідників не мають, тому відтворюються англійською мовою калькуванням.

В українській мові всі документи про вищу освіту номінуються диплом, окрім тих, які потребують перекладу: свідоцтво про закінчення аспірантури (certificate of post-graduate (doctoral) studies); свідоцтво про закінчення докторантури (certificate of post-doctoral studies); атестат доцента (certificate of holding senior lecturer position); атестат професора (certificate of holding professor's position).

Лексема залік не має аналогів. Існує декілька шляхів відтворення лексеми залік: описовий переклад (oral) preliminary assessment exam або заміна іншим терміном-американізмом, який частково відтворює український, — pass. Термін кандидатський мінімум охоплює три іспити: з іноземної мови, філософії та спеціальності, які відбуваються здебільшого в усній формі.

Проілюструємо ще декілька способів відтворення української національно маркованої лексики англійською мовою: перебування за кордоном з метою отримання вищої освіти / abroadness (переклад неметафоричним словом); основи навчального предмета / accidense (зміна числа); консультація / advisory (конкретизація); вихованець / pupil (генералізація); антипедагогіка / antipedagogy (адаптивне транскодування); кандидат / applicant (пошук словникових відповідни-

ків); assistant / асистент (змішане транскодування); відвідуваність / attendance (пошук словникових відповідників); дипломований / certificated (пошук словникових відповідників); кафедра / chair (пошук словникових відповідників); ректор / chancellor (пошук словникових відповідників); співбесіда / interview (пошук словникових відповідників); факультативний / co-curricular (пошук словникових відповідників); освітянин / educator (пошук словникових відповідників); студенти на потоці / cohort (зміна числа); дисципліна / discipline (адаптивне транскодування); поведінка / conduct (пошук словникових відповідників); навчальний план / curriculum (генералізація); декан / dean (пошук словникових відповідників); бесіда / debate (пошук словникових відповідників); відхилення від теми / digression (пошук словникових відповідників) тощо.

На підставі вищесказаного ми вважаємо за можливе запропонувати рекомендації, які можуть використовуватися в практичній діяльності перекладачів.

1) Перш за все, вибір стратегії передачі емоційно-експресивних одиниць здійснюється залежно від різновиду наукового тексту. Жанри периферійної та прикордонної областей (наприклад, рецензія, науково-популярна стаття) допускають більшу свободу у використанні експресивних засобів, ніж провідні жанрові різновиди, в яких стандарт стилю виражений найбільш яскраво (монографія, наукова стаття тощо). Слід також враховувати, що для науково-гуманітарного підстилю використання емоційно-оцінних одиниць більш типове, ніж для природничо-наукового або науково-технічного.

2) Наступним фактором, який необхідно брати до уваги, є функція експресивних засобів. Якщо вона служить для пояснення терміна читачеві-неспеціалісту, бажано використовувати стратегію збереження експресивного ефекту. Але якщо емоційна одиниця втратила експресивність і перетворилася в штамп, слід здійснювати стилістичну адаптацію за допомогою таких прийомів, як опущення, нейтралізація тощо.

3) На вибір стратегії стилістичної адаптації може істотно вплинути ступінь несподіваності використання аналогічної експресивної одиниці. Образи, що лежать в основі емоційно-експресивних елементів, часто виявляються незвичайними і недоречними в українському науковому тексті.

4) Перекладачеві також необхідно оцінити ступінь експресивної переважаності речення. При перекладі речень, насичених емоційно-експресивними одиницями, рекомендується вдаватися до стилістичної адаптації (наприклад, скорочувати число емоційно забарвлених слів або замінювати їх на нейтральні).

Висновки. Під час перекладу національно маркованої лексики в площині академічного дискурсу превалює стратегія комунікативно рівноцінного перекладу. Серед перекладацьких тактик виокремлено такі: 1) тактика передачі когнітивної інформації; 2) тактика лінгвокультурної адаптації тексту; 3) тактика коректного оформлення інформації.

Переважно у процесі відтворення досліджуваних одиниць з української мови англійською речення мають різні структури: інший порядок слів, інша послідовність частин речення. Частини мови в перекладі можуть замінюватися іншими частинами мови. Це пояснює широке використання граматичних трансформацій при перекладі. Усі наведені види трансформацій у чистому вигляді зустрічаються досить рідко, як правило, вони поєднуються один з одним: перестановка супроводжується заміною тощо.

Серед найбільш загальноживаного перекладацького конструкту було виявлено транскодування (антипедагогіка — antipedagogy), генералізацію (навчально-виховний процес — educational process), конкретизацію (здобувач вищої освіти — student).

Перспективними вважаємо подальші розвідки в галузі перекладу національно маркованих мовних одиниць у контексті відтворення академічних текстів з англійської мови українською, а саме у виборі стратегій, тактик і операцій задля досягнення максимальної адекватності контенту в мові перекладу як на лінгвістичному, так і на екстралінгвістичному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

- Багрий О. І. Наукова дискусія: дискурсивні та прагматичні характеристики (на матеріалі англомовних статей середини ХХ — початку ХХІ сторіч): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. К., 2010. 20 с.
- Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Лингвострановедческая теория слова. М.: Русский язык, 1980. 320 с.
- Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М.: Международные отношения, 1980. 340 с.

Голуб И. Б. Научный стиль. *Русский язык и культура речи*: учебное пособие. М.: Логос, 2002. 432 с.

Ивлева А. Ю., Куликова К. С. Реалии национальной культуры как объект переводческого исследования. *Гуманитарные научные исследования*. 2017. № 2. С. 117–120.

Короткина И. Б. Академическое письмо: процесс, продукт и практика. М.: Юрайт, 2016. 295 с.

Коротченко Т. В. Эволюция подходов к переводу лексики с национально-культурным и религиозным компонентом в англоязычной культуре. *Известия Томского политехнического университета*. 2010. № 6. С. 195–198.

Маслова Т. Б. Коммуникативные стратегии современного научного дискурса. *Теория и практика профессионального ориентированного обучения иностранным языкам*: материалы Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 12–14 мая 2016 г. Минск : Междунар. ун-т «МИТСО», 2016. С. 285–289.

Попова О. В., Дін Сінь, Стародубенко Л. Є. Академічно-офіційний дискурс в сучасній лінгвістичній парадигмі (на матеріалі української, російської, китайської та англійської мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Випуск 19, т. 2. Одеса, 2015. С. 131–136.

Попова О. В. Тактико-операційний конструкт у відтворенні змісту академічного дискурсу (на матеріалі англійської, китайської та української мов). *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*: зб. наук. праць. Лінгвістичні науки. 2019. № 28. С. 149–164.

Рябих Л. М. Лекція як жанр американського академічного дискурсу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2014. 20 с.

Сологуб Л. В. Комунікативні стратегії фахової соціалізації адресата у науково-дидактичному дискурсі (на матеріалі сучасних англомовних підручників з екології): автореф. дис. ... канд. філол. наук 10.02.04 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2015. 214 с.

Сулейманова О. А., Беклемешева Н. Н., Карданова К. С. і др. Грамматические аспекты перевода: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений, обучающихся по специальности «Перевод и переводоведение» и направлению подготовки бакалавров и магистров «Лингвистика» (профиль «Перевод и переводоведение»). Изд. 2-е, испр. М.: Академия, 2012. 240 с.

Томахин Г. Д. Безэквивалентная лексика (реалии) как источник страноведческой информации. *Лингвострановедческий аспект в преподавании русского языка как иностранного*. Воронеж, 1984. С. 148–151.

Хуыз И. П. Академический дискурс. Культурно-специфичная система конструирования и трансляции знаний. М.: Флинта; Наука, 2015. 176 с.

Чашин В. А. Фоновые знания и лексика с национально-культурной семантикой. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. 2014. № 1 (2). С. 393–398.

Шепітько С. В. Науковий вісник академічного дискурсу: питання типології. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. 2014. С. 76–80.

Шпенюк І. Є. Адресантно-адресатний аспект американського науково-академічного дискурсу. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. К.: Логос, 2014. С. 205–213.

Яшина М. Г. Культурно-маркированная лексика как междисциплинарная область исследования. *Материалы докладов XVI Международной конференции студентов, аспи-*

рантов и молодых ученых «Ломоносов–2009». Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2009. № 19. С. 35–36.

Komissarov V. Language and Culture in Translation: Competitors or Collaborators? *TTR: traduction, terminologie, redaction*, 1991. 4 (1). 3347. DOI:10.7202/037080ar.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА УКРАИНСКИХ НАЦИОНАЛЬНО МАРКИРОВАННЫХ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК (НА МАТЕРИАЛЕ АКАДЕМИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ)

Антонина Лука

соискательница высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология факультета иностранных языков Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина
e-mail: Luka.AA@pdpu.edu.ua

Елена Мигова

соискательница высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология факультета иностранных языков Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина

Виктория Шутяк

соискательница высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология факультета иностранных языков Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина

АННОТАЦИЯ

В статье исследована проблема изучения национально маркированной лексики в плоскости общественно обусловленного факта, что для соискателей высшего образования и ученых владение академическим английским языком является неотъемлемой компонентой в реализации образовательного процесса, научного и межкультурного общения. В статье определена специфика перевода украинских национально маркированных языковых единиц на английский язык; раскрыта сущность понятия академического дискурса, проанализированы классификационные признаки академических

текстов и лингвистические особенности национально маркированных единиц; специфицирован тактико-стратегический конструкт воспроизведения исследуемых единиц на английском языке. Академический дискурс ассоциируется с ситуативно обусловленным дискурсом, экстралингвистическим фундаментом которого выступает теоретико-практическая основа образовательных отношений субъектов и объектов академической деятельности, успешное сотрудничество в университете и за его пределами в соответствии с нормативно-уставными документами, регламентирующими функционирования вуза. Проанализированы жанровые формы актуализации академического дискурса по классификационным признакам (научная статья, академическая рецензия, монография, диссертация, аннотация, тезисы, автореферат, научный проект и т. п.). Определена ключевая стратегия перевода украинских национально маркированных языковых единиц на английский язык (стратегия коммуникативно равноценного перевода) и наиболее распространенные переводческие тактики (тактика передачи когнитивной информации, тактика лингвокультурной адаптации текста, тактика корректного оформления информации).

Ключевые слова: академический дискурс, национально маркированные лексические единицы, английский язык, украинский язык, переводческие трансформации.

**PECULIARITIES OF TRANSLATING UKRAINIAN
CULTURE-MARKED LINGUISTIC UNITS INTO ENGLISH
(ON THE MATERIAL OF ACADEMIC TEXTS)**

Antonina Luka

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine
e-mail: Luka.AA@pdpu.edu.ua

Olena Mihova

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine

Viktoriia Shutiak

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine

SUMMARY

The article is devoted to the problem of studying culture-marked linguistic units (representing national peculiarities) within the framework of the socially conditioned fact that the mastery in academic English is an integral component in the implementation of the educational process, scientific and intercultural communication for students and scholars. The specifics of translating Ukrainian culture-marked linguistic units into English has been identified; the essence of the concept “academic discourse” has been revealed; the classification features of academic texts and linguistic features of culture-marked lexical units have been analysed; the tactical-strategic construct of reproducing the units under study into English has been specified. Academic discourse is associated with a situation-conditioned discourse, the extralinguistic foundation of which is the theoretical and practical basis for educational relations between participants of academic activities, successful cooperation within the university and beyond it in accordance with the university statutory documents. Genre forms of academic discourse actualisation by classification features (scientific article, academic review, monograph, dissertation, summary, thesis, extended abstract of dissertation, research project, etc.) have been analysed. The key strategy when dealing with the translation of Ukrainian culture-marked linguistic units into English (the strategy of communicative-equivalent translation) and the most commonly used translation tactics (the tactics of cognitive information reproduction, the tactics of linguistic and cul-

tural text adaptation, the tactics of correct information representation) have been determined.

Key words: *academic discourse, culture-marked linguistic units, English, Ukrainian, translation transformations.*

REFERENCES

- Bahrii, O. I. (2010). Naukova dyskusii: diskursyvni ta prahmarytorychni kharakterystyky (na materialii anhlomovnykh statei seredyiny XX — pochatku XXI storich) [Scientific discussion: discursive and pragmatic rhetorical characteristics (based on English-language articles of the middle of the XX — beginning of the XXI centuries)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: KNU imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
- Vereshchahyn, E. M., & Kostomarov, V. H. (1980). Linyhostranovedcheskaia teoriia slova [Linguistic and cultural theory of the word]. Moskva: Russkij yazyk [in Russian].
- Vlahov, S., & Florin, S. (1980). Neperevodimoe v perevode [Untranslatable in translation]. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya [in Russian].
- Golub, I. B. (2002). Nauchnyj stil' [Scientific style]. *Russkij yazyk i kul'tura rechi: uchebnoe posobie* (pp. 35–44). Moskva: Logos [in Russian].
- Ivleva, A. Yu., & Kulikova, K. S. (2017). Realii nacional'noj kul'tury kak ob'ekt perevodcheskogo issledovaniya [The realities of national culture as an object of translation research]. *Gumanitarnye nauchnye issledovaniya*, 2, 117–120 [in Russian].
- Korotkina, I. B. (2016). Akademicheskoe pis'mo: process, produkt i praktika [Academic writing: process, product and practice]. Moskva: Yurajt [in Russian].
- Korotchenko, T. V. (2010). Evolyuciya podhodov k perevodu leksiki s nacional'no-kul'turnym i religioznym komponentom v angloyazychnoj kul'ture [Evolution of approaches to the translation of vocabulary with a national-cultural and religious component in the English-speaking culture]. *Izvestiya Tomskogo politekhnicheskogo universiteta*, 6, 195–198 [in Russian].
- Maslova, T. V. (2016). Kommunikativnye strategii sovremennogo nauchnogo diskursa [Communicative strategies of modern scientific discourse]. Proceedings from: *Teoriya i praktika professional'no orientirovannogo obucheniya inostrannym yazykam: materialy mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii — Theory and practice of professionally oriented teaching of foreign languages: materials of the international scientific-practical conference*. (pp. 285–289). Minsk: Mezhdunar. un-t «MITSO» [in Russian].
- Popova, O. V., Din Sin, & Starodubenko, L. Ye. (2015). Akademichno-ofitsiinyi diskurs v suchasni linhvistychnii paradyhmi (na materili ukrainskoi, rosiiskoi, kytaisckoi ta anhliskoi mov) [Academic-official discourse in the modern linguistic paradigm (based on Ukrainian, Russian, Chinese and English)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolhiia*, 19 (Vols. 2), 131–136 [in Ukrainian].
- Popova, O. V. (2019). Taktyko-operatsiinyi konstrukt u vidtvorenni zmistu akademichnoho diskursu (na materialii anhliskoi, kytaisckoi ta ukrainskoi mov) [Tactical-operational construct in reproducing the content of academic discourse (based on English, Chinese and Ukrainian languages)]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho: Linhvistychni nauky*, 28, 149–164 [in Ukrainian].

Riabykh, L. M. (2014). Lektsiia yak zhanr amerykanskooho akademichnoho dyskursu [Lecture as a genre of American academic discourse]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet Ukrainy imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].

Solohub, L. V. (2015). Komunikatyvni stratehii fakhovoi sotsializatsii adresata u naukovodidaktychnomu dyskursi (na materialy suchasnykh anhlomovnykh pidruchnykiv z ekolohii) [Communicative strategies of professional socialization of the addressee in scientific and didactic discourse (based on modern English-language textbooks on ecology)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv: Lviv. nats. un-t im. I. Franka [in Ukrainian].

Sulejmanova, O. A., Beklemesheva, N. N., & Kardanova, K. S. (2012). Grammaticheskie aspekty perevoda: ucheb. posobie dlya stud. uchrezhdenij vyssh. prof. obrazovaniya [Grammatical aspects of translation: textbook. manual for stud. institutions of higher. prof. education]. Moskva: Akademiya [in Russian].

Tomahin, G. D. (1984). Bezekvivalentnaya leksika (realii) kak istochnik stranovedcheskoj informacii [Non-equivalent vocabulary (realities) as a source of regional geographic information]. *Lingvostranovedcheskij aspekt v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo — Linguistic and Cultural Aspect in Teaching Russian as a Foreign Language*, (pp. 148–151). Voronezh [in Russian].

Hutyk, I. P. (2015). Akademicheskij diskurs. Kul'turno-specifichnaya sistema konstruirovaniya i translyacii znanij [Academic discourse. Culturally specific system for constructing and transmitting knowledge]. Moskva: Flinta; Nauka [in Russian].

Chashchin, V. A. (2014). Fonovye znaniya i leksika s nacional'no-kul'turnoj semantikoj [Background knowledge and vocabulary with national-cultural semantics]. *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N. I. Lobachevskogo*, 1 (2), 393–398 [in Russian].

Shepitko, S. V. (2015). Naukovyi via akademichni dyskurs: pytannia ty polohii [Scientific via academic discourse: questions of typology]. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Seriya: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*, 77 (1102), 76–80 [in Ukrainian].

Shpeniuk, I. Ye. (2014). Adresantno-adresatnyi aspekt amerykanskooho naukovy-akademichnoho dyskursu [Addressee-addressee aspect of American scientific-academic discourse]. *Linhvistyka XXI stolittia: novi doslidzhennia i perspektyvy — Linguistics of the XXI century: new research and perspectives* (pp. 205–213). Kyiv: Lohos [in Ukrainian].

Yashina, M. G. (2009). Kul'turno-markirovannaya leksika kak mezhdisciplinarnaya oblast' issledovaniya [Culturally-labeled vocabulary as an interdisciplinary field of study]. Proceedings from: *Materialy dokladov XVI Mezhdunarodnoj konferencii studentov, aspirantov i molodyh uchenykh «Lomonosov–2009»*. *Lingvistika i mezhkul'turnaya kommunikaciya — Materials of reports of the XVI International conference of students, graduate students and young scientists “Lomonosov-2009”*. *Linguistics and intercultural communication*. (Vols. 19), (pp. 35–36). Moskva [in Russian].

Komissarov, V. (1991). Language and Culture in Translation: Competitors or Collaborators? *TTR: traduction, terminologie, redaction*, 4 (1), 33–47 [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2021

УДК 81'25+811.111+ 811.161.2

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ КІНЕСИКИ У ПЕРЕКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Яна Маяцька

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна
e-mail: mayatskayanita@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7241-2210>

Тетяна Деордіца

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

Вікторія Вакула

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються проблеми вивчення кінесики як розділу лінгвістики, а також класифікації кінем, засновані на виконуваних ними функціях. Проводиться дослідження особливостей використання невербальних засобів спілкування, зокрема використання жестів, міміки та окулесики в межах української та англійської мов. Також аналізуються способи вербалізації англійської кінесики та проблеми їх відтворення українською в художній літературі. Огляд теоретичних досліджень показав, що кінесика є невід'ємною частиною щоденної взаємодії людей,